

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Propositio III. Discutienda circa Criminationes contra Concilium
Tridentinum factas. An qualitas Delegati Sedis Apostolicæ, quam
Concilium toties Episcopis attribuit, ipsis injuriosa sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

nocere nequit. 2. Quoad Decreta subsequētia, Clauſula, de qua agit, eorum autoritatem diminuere non potuit; quia manſit libertas diſcutiendi argumenta à Legatis propoſita, nec non opinandi. Patrum numerus inde minor factus non eſt.

Quod ſi dicatur, futurum fuiſſe, ut duo inter alia Decreta condita non fuiſſent, ſi Episcopi habuiſſent jus proponendi. 1. Id, quod Sedis Apoſtolice autoritatem in omnibus Decretis Diſciplinæ excipit. 2. Id, quo ſtatuitur, ut à Pontifice poſtuletur confirmatio geſtorum omnium, tam circa Dogma, quam circa Diſciplinam; quia de his cogitatum non fuiſſet, ſi quæſtiones de Superioritate Concilii ſupra Pontificem, deque huius fallibilitate motæ fuiſſent; ut accidifſet, niſi reſervatio prædicta obſtiſſet: facilis eſt reſponſio, nempe, quod nunquam eventurum fuiſſet, ut Legati ſinerent ejuſmodi quæſtiones agitari, ſed potius Concilium devolviſſent, quam iis conſenſiſſent, ac, licet agitæ fuiſſent, defini non potuiſſent, quia omnes Episcopi Italici Pontificis partes amplexi fuiſſent; cæteri verò adverſas; itaque nedum Concilii ſententia concordis vel unanimis fuiſſet, magna extiſſet diſcordia.

PROPOSITIO III.

Diſcutienda circa Criminationes contra Concilium Tridentinum factas.

An qualitas Delegati Sedis Apoſtolice, quam Concilium toties Episcopis attribuit, ipsis injurioſa ſit?

AD cognoscendum, an qualitas hæc Episcopis injurioſa ſit, duo ſunt attendenda; 1. An titulus Delegati Episcopus honore afficiat. 2. An idem titulus ignominioſus fiat Episcopis, in iis Caſibus, quos Concilium indicat; nam qualitas Delegati Sedis Apoſtolice injurioſa eſſe nequit, niſi ratione tituli ipſius, vel ratione negotii, circa quod illa Episcopis attribuitur.

Superioritas Pontificis in Episcopos nimis nota eſt, ut dubium eſſe poſſit, quod Episcopis honorabilis ſit qualitas Delegati Sedis Apoſtolice; hæc de cauſa Episcopi ſemper hunc titulum ſimilesve ambierunt; eum læti receperunt, vel Pontifex indulſit, ut benevolentia ſua notam inſignem. Scimus quanti facti fuerint Metropolitanæ Theſſalonice & Arelates, idcirco ſolum, quod Vicarii Apoſtolici eſſent. Scimus quantoperè Archiepiscopi Cantuarienſes laboraverint, ut qualitatem Legatorum natorum Sedis Apoſtolice adipiſcerentur & conſervarent; nec minus notum eſt in quanta exiſtimatione verſati fuerint Archiepiscopus Rhemenſis & Abbas Vindocinenſis ob ejuſdem tituli poſſeſſionem. Eadem de cauſa etiamnum in Cauſis Majoribus commiſſiones Sedis Apoſtolice gratulabundi Episcopi accipiunt; quales ſunt Commiſſiones faciendi inquiſtionem neceſſariam ad Canonizationem Sanctorum, vel ad erectionem Episcopatum, Metopolium, Primatiarum. Cæterum, quo pacto qualitas Delegati Sedis Apoſtolice Episcopis injurioſa eſſe poſſit? An ignominioſum eſt membris Caput ſuum repræſentare, vel Fratribus primogeniti ſui vice fungi, & jura primogenituræ poſſidere? Porro, Episcopi Delegati Sedis Apoſtolice membra ſunt, quæ Caput, Fratres ſunt, qui primogenitum valde præcellentem repræſentant. Super eſt igitur, ut qualitas Delegati in ſeipſa ſpectata Episcopis injurioſa non ſit.

Sed fortè ignominioſa eſſet ob negotium. Duplex poteſtas Pontifici comperit; duplex quoque negotiorum genus delegare poteſt. Sanè, Pontifex eſt Episcopus, eſt Episcoporum Caput. Quatenus Episcopus, habet poteſtatem cum aliis Episcopis communem; quatenus Caput Episcoporum, is habet poteſtatem propriam. Utrique poteſtati ſuum reſpondet nego-

tium, vel materia. Poteſtati communi, Materia communis; Poteſtati propriæ, Materia propria. Materia propria in cauſis majoribus ſita eſt; ex majoribus autem aliæ ſunt tales Jure Divino; aliæ tales ſunt Jure Humano tantum, ſcripto, aut non ſcripto.

Pontifex Episcopis ſuperior eſſe nequit Jure Divino atque Humano, niſi habeat poteſtatem propriam & ſua Superioritati congruam. Porro, ſi delegando committat res ad poteſtatem propriam pertinentes, oportet, ut delegatio ſit honorifica ergà Delegatum, cum fiat particeps poteſtatis ſui Superioris.

Enimverò, inquiet aliquis, Delegatus particeps ſit poteſtatis delegantis, & delegatio à Pontifice facta transmittit poteſtatem Episcopali ſuperiorem; ſed, eſto quod magnum ſit jus tranſmiſſum, modus, quo illud transmittitur, quoque executionem forti debet, ignobilius eſt; nam delegatio ſpeciem habet præcepti, & licet præcipienti honorificum ſit præceptum, eum, cui præcipitur, deprimit. Præterea poteſtas, quam delegatio impertitur, eſt ſolum poteſtas executionis, quæ quodammodo ſervilis eſt.

Qui ſic loquuntur id ignorant, de quo agit; nam delegatio non ligat; hæc acceptari, vel repudiari poteſt: aliud verò omnis Delegatus non eſt merus executor; nam quibusdam committitur cognitio & judicium negotii; & quamvis in caſu propoſito Delegatus eſſet merus executor, nihilominus delegatio honorifica eſſet etiam Episcopis; namque, inter res ad poteſtatem propriam Pontificis pertinentes, & de quarum executione agit, nullæ ſunt, quæ delegentur Episcopis, idè quod Pontifice dignæ non ſint, ſed quia melius geruntur ab Ordinariis, qui in loco ſint. Quod ſi agatur de rebus, quas Episcopi æque ac Pontifex facere poſſunt, ſed quæ Sedi Apoſtolice reſervatæ fuerunt propter neceſſitatem vel utilitatem, itemque ob reverentiam illi debitam hoc in caſu dubitari poteſt, an delegatio ſit honorifica Episcopis, & in hoc ſolo caſu difficultas ſita eſt. Omnibus tamen ritè diſcuſſis ac perpensis, videtur nobis, quod etiam illis in rebus qualitas Delegati Sedis Apoſtolice non ſit ignominioſa Episcopis; nihil enim ad Pontificem reſervatur, quod à Pontifice fieri indignum ſit; quod autem Pontifice dignum videtur, dedecere non poteſt, eos, per quos Pontifex, tanquam per Delegatos, id fieri procurat; quod deleganti eſt honorificum, turpe Delegato non erit.

Sed urgent. Fatendum eſt, quod in illis rebus delegatio non poteſt eſſe ignominioſa ob qualitatem rerum delegatarum, non ſolum quia dignæ Pontifice judicantur, ſed etiam quia ad Episcopalem poteſtatem pertinent; ſed negari non poteſt, quin modus illas res faciendi ignominioſus ſit Episcopis; ubi enim conſiciunt quatenus Delegati, id quod valent tanquam Ordinarii, faciunt, ut Servi id quod valent, ut Domini: à Pontifice habere ſe fatentur id, quod à JESU CHRISTO acceperunt; ſui ipſorum Patrimonii donatarum ſunt: denique ſimiles ſunt Dominis, qui Feudum liberum in Feudum ſerviens commutarent.

Huic objectioni facilis eſt reſponſio; nam 1. In delegatione Pontificiâ, nihil tam vile eſt, ut Delegati munus officio ſervi ſimile evadat; imò cuncta ſunt nobilia, modus agendi, & actio ipſa. Equidem Delegatus alieno nomine agit; ſed hoc eſt nomen Superioris, quem repræſentare glorioſum ſit. Hac in re omnis poteſtas à Pontifice profecta, aliquid à gloriâ ejus, à quo manavit, participat. In Eccleſia alius non eſt Dominus, quam DEUS PATER, JESUS CHRISTUS Filius ejus, & SPIRITUS SANCTUS utriusque vinculum. Miniſtri Sacri ſunt meri Diſpenſatores, tam primus, quam noviffimus.

Cum igitur Episcopus agit quatenus Ordinarius, non agit, ut Dominus; ſed tanquam unus ex præcipuis Diſpenſatoribus, qui ſuo nomine agit; cum verò facit, ut Delegatus, id quod poteſt quatenus Ordinarius; tunc honori unius præcipui diſpenſatoris accedit honor repræſentandi primum Diſpenſatorem.

Hoc

Hoc in casu potestas delegata non deprimit potestatem ordinariam; sed eam extollit, si non auget ipsam, saltem eam spectabiliorem facit. Actio Episcopi, qui facit tanquam Delegatus Sedis Apostolicæ, id quod jam poterat quatenus Ordinarius, duplici auctoritate pollere videtur, Pontificia & Episcopali, quamvis sola potestas Episcopalis agat. Malè interpretatur Titulum Delegati Sedis Apostolicæ Episcopis attributum, quisquis putat illum destruere propriam illorum potestatem; nisi hæc subsisteret, an ad Metropolitanum appellaretur ab Episcopo, qui iudicat tanquam Delegatus Sedis Apostolicæ? An Congregatio Cardinalium declaravisset auctoritatem Episcoporum, qui agunt, ut Delegati Sedis Apostolicæ, non idcirco minus ordinarii esse? Quis jam audeat dicere, Episcopum, qui facit ut Delegatus id, quod valet tanquam Ordinarius, agnoscere, se tenere à Pontifice id, quod à Christo accepit; hoc enim supponit, Prælatum, qui agit ut Delegatus, desinere agere prout Ordinarium, & potestatem delegatam succedere ordinariæ. Sed quamdiu delegata huius erit accessoria, jure affirmamus, Episcopum, in casibus, ubi utraque locum habet, honorare, & Christum, qui fons est potestatis suæ, & Pontificem, à quo partem ipsius recuperavit: Jam verò ad illud veniamus, quod Episcopum, qui facit tanquam Delegatus id, quod potest tanquam Ordinarius, dicitur fieri Donatarius patrimonii sui: Est hoc verum esset, quid inde mali exurgit? An minus est efficax medium, quod ille suppetit ad tollendos abusus à Diocesi suâ? Quenam esse debet cura Episcopi, nisi salus animarum ipsi creditarum? Nonne præstat, ut eas animas sanctificet tanquam Delegatus & Ordinarius, quam, illam qualitate respicendo, omni facultate excludatur: potestatem suam possideat, tanquam patrimonium suum, vel tanquam alterius donum; prorsus utrumque æquè conducit ad finem, quem intendere debet. An metuendi locus est, ne Titulus Delegati incommodum aliquod Episcopo importet, vel, ne idem titulus pretextum suppeditet Pontifici, quo utatur, ad eripiendum id, quod restituit? Talibus pretextibus indigni olim, ut omnem illam potestatem ad se traheret? Cur illi necessarij fierent, ad illam retrahendam? An modus eam possidendi Episcopos in illius possessione magis confirmavit?

Adiicimus, non solum omne incommodum præsens ac futurum abesse; sed etiam hinc aliquid boni inesse; nam potestas exercita sub titulo Delegati Sedis Apostolicæ magis honorifica evasit, quam quod antea exercebatur à Pontifice tanquam potestas ipsi propria: Cum autem titulus Delegati in memoriam reducat eam dignam visam fuisse, quæ Pontificis propria fieret, oportet, ut eo sensu delegatio honorifica sit. Superest ex objectione, quod potest tanquam Ordinarius, si similem se faciat Domino, qui Feudum liberum in serviens mutaret; sed claudicat comparatio, quippe, ut illa valeret, requireretur; ut pro titulo Delegati aliquid præstaretur Pontifici, sed cum ille gratis detur, dici nequit Episcopum, qui illum accipit, servitio subicere id quod accipit, nisi contendatur ultra quod potestas accepta sub hoc titulo, servitio subiciatur, agnoscendo in ejus receptione, eam à Pontifice ad Episcopum transire, sed in hoc nihil ignominiosum, cum illam accipiat, ut eam exerceat, tanquam propriam utpote restitutam, & tanquam Delegatam, eo sine, ut utilis sit exercitium.

His, quæ hucusque dicta sunt circa titulum Delegati Sedis Apostolicæ, quem Concilium toties tribuit Episcopis, ut faciant res, quas possunt tanquam Ordinarii, adice, quod in praxi nulla fiat mentio huius tituli; nusquam enim videtur, quod Episcopus visitando Clausuram Monialium Exemptarum, assumat qualitatem Delegati Sedis Apostolicæ, quamvis hæc visitatio una sit ex rebus, quas Episcopus facere de-

Tom. I.

bet, ut Sedis Apostolicæ Delegatus; exempli causâ visitationem nominavimus, quapropter idem producendum est ad omnia Capita, in quibus Episcopus agere debet tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, & tanquam Ordinarius.

PROPOSITIO IV.

Discutienda circa Criminationes &c.

An verum sit quod antè Concilium Tridentinum nullum Concilium, nullus Pontifex, Episcopis mandaverit exercitium propriæ ipsorum auctoritatis, tanquam à Sede Apostolicâ manaret.

Tridentini Patres accusari fuerunt reperisse hunc agendi modum ex mero erga Pontificem obsequio. Hujus refellendæ accusationis causâ, quæ tam falsa est, quam Concilio contumeliosa, facti veritatem discutiemus, quod, ut perspicuè & cum ordine fiat, duas facti propositi partes seorsim considerabimus.

Ex commissionibus Vicariis Apostolicis concessis, facile foret ostendere, quod à Quarto etiam Seculo, Pontifices Episcopis tanquam Sedis Apostolicæ Delegatis mandaverint ea, quæ poterant tanquam Ordinarii. Hoc facile patebit ei, qui illas lustrare cupiet atque evolvere. Adeantur *Bavonius, De Marca, Thomassinus*, qui non pauca locuti sunt de potestate Vicariorum Apostolicorum, & de potestate Primum. Præterea, tam similis est respectivè utraque potestas, ut inde sequatur quod, cum Primas erat Vicarius Apostolicus, ut sæpè fiebat, ille quatenus Vicarius Apostolicus exercebat partem eorum, quæ tanquam Primas poterat. Nobis sufficit colligere probationes, quas Corpus Juris & Concilium Tridentinum suppeditant; ubi tamen prænotavimus quod, juxta D. *De Marca*, Episcopus Thessalonicensis Primas fuit antequam Vicarius Apostolicus fieret, quodque Ordinationis omnium Episcoporum districtus sui particeps erat, quatenus Primas; illud autem jus Vicario quoque Apostolico competit.

1. PROBATIO è Corpore Juris petita, est in *Cap. 9. de hæret.* à Lucio III. circa an. 1181. scripto, ubi fit sermo de coercitione Hæreticorum, etiam Exemptorum, qui Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato subiciuntur. Verba ipsa referre juvat. *Si qui fuerint, qui à lege Jurisdictionis Diocesana exempti, soli subjaceant Sedis Apostolicæ potestati, nihilominus in his, quæ sunt contra Hæreticos instituta, Episcoporum subeantur judicium, & eis in hac parte tanquam à Sede Apostolicâ Delegatis, non obstantibus libertatis suæ privilegii, obsequantur.*

Nequaquam diceretur, hinc de Causâ Majore agi, quia hæresis pertinendo ad Fidem, pertinet quoque ad Causas Majores, quæ Jure Divino Pontifici reservatæ sunt; nam, quoad hæresim, quæstio *Facti* à quæstione *Juris* distingui debet ac potest. Hæc in eo sita est, an talis opinio sit contra fidem? Illa in hoc versatur, an hi aut illi talem opinionem habeant, ipsi adhareant, eam prædicaverint, docuerint, defenderint? De quæstione Juris dicitur, eam esse Causam Majorem in quibusdam casibus, qui exponuntur in Regulis nostris à Jure exceptis, circa Causas Majores; sive quia nulla est in Religione Causa gravioris momenti, seu quia credibile est, Spiritum Sanctum, qui Ecclesiam regit, auxilium suum pro dignitate personarum erogando, plus impertiri primæ Sedi, quam cæteris. Quæstio *Facti* secreta à quæstione Juris, nihil habet quod mereatur, ut alius quam Judex Ordinarius de illâ statuatur. Imò *Caput* laudatum ostendit, ibidem non agi de Causa Majore, quia auctoritas Apostolica non communicatur Episcopis nisi ratione Exemptorum; Itaque supponitur Episcopos satis habere auctoritatis ad alios judicandos.

2. PROBATIO sumpta è Corpore Juris est in *Cap. 1. de Stat. Regular. in 6. BONIFACII VIII.* circa an.